

บทวิเคราะห์ความไม่เท่าเทียมทางเพศในสมัยอยุธยา โดยอ้างอิงจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

นาย ชิกปุ่น บุญประกอบ 660110606

ความไม่เท่าเทียมทางเพศในสมัยอยุธยา: การสะท้อนผ่านวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน

วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นหนึ่งในวรรณคดีที่สะท้อนค่านิยมและโครงสร้างสังคมไทยในสมัยอยุธยาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ ซึ่งปรากฏผ่านเนื้อเรื่อง บทสนทนา และการกระทำของตัวละครต่างๆ เนื้อหาของเรื่องไม่เพียงแต่เป็นภาพสะท้อนของโครงสร้างสังคมไทยในอดีต แต่ยังมีอิทธิพลต่อความเข้าใจของผู้บริโภควรรณคดีในปัจจุบันด้วย

เรื่องย่อและตัวบทที่สื่อถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศจากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

ขุนช้าง ขุนแผนและนางพิมพิลาไลยนั้นรู้จักและเล่นด้วยกันมาตั้งแต่เด็ก ทั้งสามสนิทกันดีจนกระทั่งเมื่อโตขึ้นนางพิมพิลาไลยแต่งงานกับขุนแผนส่งผลให้ขุนช้างที่แอบรักนางพิมพิลาไลยเช่นกันรู้สึกผิดหวังและทั้งสามก็เริ่มสนิทกันน้อยลง เมื่อขุนแผนถูกส่งไปรบขุนช้างได้คิดอุบายหลอกนางพิมพิลาไลยว่าขุนแผนตายในสนามรบเพื่อให้นางมาเป็นภรรยาของตน จนในท้ายที่สุดเมื่อขุนแผนกลับมาพบว่าภรรยาของตนแต่งงานกับผู้ชายคนอื่นก็โกรธมาก พยายามชิงตัวนางพิมพิลาไลยกลับมาฝ่ายขุนช้างเองก็ไม่ยอมเช่นกันจนเรื่องไปถึงหูกพระพันวษาเนื่องจากตกลงกันไม่ได้เสียที ในตอนสุดท้ายพระพันวษาสั่งให้นางพิมพิลาไลยเลือกชายคนใดคนหนึ่งเป็นคู่ครอง พอเห็นว่านางพิมพิลาไลยไม่สามารถตัดสินใจได้จึงสั่งประหารชีวิตนาง

พิมพิลาไลยด้วยข้อหาที่มีสามีหลายคน จากเนื้อเรื่องดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่านางพิมพิลาไลยซึ่งเป็นผู้หญิงนั้นแทบจะไม่มีสิทธิในการตัดสินใจอะไรในชีวิตของตนเองเลย ทั้งที่แต่งงานกับขุนแผนและอยู่ด้วยกันตามปกติแต่เมื่อสบโอกาสขุนช้างก็ยังหลอกลวงเธอเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ที่สำคัญยังแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานทางศีลธรรมที่ต่างกันระหว่างชายและหญิงในยุคสมัยนั้น เนื่องจากขุนแผนเองก็มีภรรยาหลายคนแต่กลับไม่ถูกลงโทษทั้งที่นางพิมพิลาไลยต้องถูกประหารชีวิตด้วยเหตุที่ว่ามีสามีหลายคน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมสมัยนั้นผู้หญิงต้องถูกบังคับให้รับโทษในสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุมของตนเองกล่าวคือนางพิมพิลาไลยไม่ได้เลือกมีสามีหลายคนตั้งแต่ต้น เธอถูกบังคับโดยการหลอกลวงและแรงกดดันจากครอบครัว ถึงอย่างนั้นแล้วในท้ายที่สุดคนเดียวที่ได้รับโทษสำหรับเรื่องที่เกิดขึ้นก็คือนางพิมพิลาไลยเพียงคนเดียวเท่านั้น

บทบาทของเพศหญิง: ความเป็นวัตถุ และความเป็นสมบัติของชาย

ตัวละครหญิงในเรื่อง โดยเฉพาะ นางวันทอง ถูกนำเสนอในฐานะของกลางในการแข่งขันระหว่าง ขุนช้าง และ ขุนแผน มากกว่าที่จะเป็นบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง แม้เธอจะพยายามเลือกทางเดินชีวิตของตนเอง แต่ก็ถูกกำหนดโดยอำนาจของผู้ชายเสมอ

- การที่ขุนแผนสามารถใช้วิชาอาคมสะกดนางวันทอง หรือแม้กระทั่งใช้กำลังบังคับเธอให้มาอยู่ด้วย แสดงให้เห็นถึง อำนาจของเพศชาย ที่สามารถควบคุมและครอบครองเพศหญิงได้โดยที่ความต้องการของผู้หญิงไม่มีน้ำหนักเทียบเท่า ไม่เพียงเท่านั้น สิ่งนี้อาจทำให้มองได้ถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงความรู้หรือวิชาการระหว่างทั้งสองเพศในยุคสมัยนั้น
- นอกจากนี้ นางวันทองยังถูกกดดันให้เลือกชายเพียงคนเดียว แม้ว่าเธอจะต้องการความยุติธรรม แต่สุดท้ายสังคมในเรื่องก็บีบบังคับให้เธอไม่มีทางเลือกอื่น นำไปสู่จุดจบของเธอที่แสดงถึงโศกนาฏกรรมของความไม่เท่าเทียมทางเพศ
- ในตอนที่วันทองถูกนำตัวขึ้นพิจารณาต่อพระเจ้าแผ่นดิน ความคิดของเธอถูกลดคุณค่า เนื่องจากกฎหมายและจารีตประเพณีในเรื่องสะท้อนว่าเพศหญิงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ชาย นางวันทองไม่สามารถปฏิเสธความสัมพันธ์กับขุนแผนหรือขุนช้างได้อย่างแท้จริง และสุดท้ายการไม่สามารถเลือกได้ก็นำไปสู่การถูกประหารชีวิต ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของโครงสร้างอำนาจชายเป็นใหญ่ในสังคม
- อีกตัวอย่างที่ชัดเจนคือบทบาทของ นางบัวคลี ซึ่งถูกขุนแผนล่อลวงมาเป็นภรรยาอีกคนโดยที่เธอไม่มีอำนาจปฏิเสธ แม้เธอจะมีความรู้สึกต่อต้าน แต่สุดท้ายก็ต้องยอมรับสถานะที่สังคมกำหนดให้

การใช้ภาษาและรูปแบบการเล่าเรื่องเพื่อเน้นความไม่เท่าเทียม

การใช้ภาษาของเรื่องขุนช้างขุนแผนมีความเป็นเอกลักษณ์ และสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศในหลายมิติ

- การพรรณนาผู้หญิงในแง่ของงามและความอ่อนโยน ส่วนผู้ชายถูกมองว่ามีความสามารถในการรบและพลังทางไสยศาสตร์ ซึ่งสะท้อนถึงการกำหนดบทบาทเพศที่จำกัดให้ผู้หญิงอยู่ในกรอบของความอ่อนแอและพึ่งพาผู้ชายตัวละครหญิงไม่มีโอกาสได้ใช้เสียงของตนเองอย่างแท้จริง เช่น นางวันทองที่พยายามอธิบายความต้องการของตนเอง แต่เสียงของเธอไม่เป็นที่รับฟังจากผู้ชายรอบตัว รวมถึงกษัตริย์ที่เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจชะตากรรมของเธอ
- ในการที่ขุนแผนสามารถมีภรรยาหลายคนได้ แต่ผู้หญิงไม่สามารถเลือกคู่ได้เสรี แสดงถึงโครงสร้างทางสังคมที่ให้สิทธิ์เฉพาะผู้ชายในการตัดสินใจเรื่องความสัมพันธ์นอกจากนี้ การใช้ กลอนเสภา ซึ่งมีจังหวะและท่วงทำนองที่ไพเราะ อาจทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเพลิดเพลินกับเนื้อหาโดยไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมที่ซ่อนอยู่ในเรื่อง

- บทนี้แสดงให้เห็นถึงการปิดกั้นเสียงของผู้หญิงในสังคม โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่พวกเธอพยายามที่จะพูดหรือแสดงความคิดเห็น แต่กลับไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ชายในชีวิตของพวกเธอ

วัตถุประสงค์ของตัวบทและปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภค

ขุนช้างขุนแผนในอดีตเป็น วรรณกรรมมุขปาฐะ ก่อนจะถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหมายความว่า ผู้ฟังในยุคนั้นรับรู้เรื่องราวผ่านการบอกเล่า และผ่านการแสดงที่มักทำให้เรื่องราวเป็นที่สนุกสนาน แม้ว่าจะมีประเด็นที่สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศก็ตาม

- ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น เรื่องนี้อาจถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติของสังคม แต่เมื่อเวลาผ่านไป ผู้บริโภควรรณคดีในปัจจุบันอาจตีความว่าเป็นการ สะท้อนปัญหาโครงสร้างสังคมที่กดขี่ผู้หญิง
- ตัวบทในปัจจุบันยังคงได้รับความนิยมและถูกศึกษาในเชิงวรรณคดี ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านรุ่นใหม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์และ ตั้งคำถามเกี่ยวกับค่านิยมที่ส่งต่อมาจากอดีต
- การใช้ภาษาที่เต็มไปด้วยฉันทลักษณ์ เช่น กลอนเสภา ทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังสามารถจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสร้างความไพเราะที่ทำให้เนื้อเรื่องดึงดูดใจ แม้จะมีเนื้อหาที่สะท้อนความไม่เท่าเทียมทางเพศก็ตาม
- การเล่าเรื่องแบบ การบรรยายสลับกับบทสนทนา ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ฟังหรือผู้อ่าน โดยบทสนทนาเหล่านี้ช่วยให้เห็นชัดเจนถึงอำนาจที่ไม่สมดุลระหว่างเพศ
- ได้รับความนิยมของวรรณคดีเรื่องนี้ในยุคปัจจุบัน นอกจากสะท้อนถึงคุณค่าทางวรรณศิลป์ ยังช่วยให้เกิดการตั้งคำถามถึงบทบาทของผู้หญิงในสังคมโบราณและความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเพศในยุคปัจจุบัน

บทสรุป

วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องราวความรักและการผจญภัย แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของสังคมชายเป็นใหญ่ ในสมัยอยุธยา ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศผ่านการกระทำของตัวละคร การใช้ภาษา และรูปแบบการเล่าเรื่อง การวิเคราะห์ในมุมมองของยุคใหม่ช่วยให้เราเข้าใจและวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรมต่อเพศหญิงได้มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสะท้อนและปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมไทยในปัจจุบัน